

JARROHLIK ARALASHUV TURLARI TO'QIMLARI AJRATISH KESIB OLISH VA TIKLASHNING ASOSIY TAMOYILLARI VA BOSQICHLARI MAHALLIY OG'RIQSIZLANTIRISH USULLARI

Abduvohidov Nodir

Ilmiy rahbar: Gadayev Asliddin

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola bugungi kunda gepatitning har xil turlarida murakkab o'zgarishlar bo'lib, bir qancha og'ir oqibatlariga olib keladi. Aholi o'rtasida gepatit yosh va jins tanlamaydi, kelib chiqishiga ko'ra toksik gepatit asosan zaharlanishlar orqali yuz beradi. yosh o'sayotgan bolalarning salomatligini, ularning turli davrlardagi o'sish va rivojlanishini nazorat qilish, kasalliklarning oldini olish, yosh bolalar organizmining chidamliligini oshirish va kasalga chalingan bolalarni davolash tadbirlarining samarali bo'lishi uchun tarbiyachi, pedagog va pediadorlar o'sayotgan organizmning fiziologik xususiyatlarini yaxshi bilishlari kerak. Shuning uchun ushbu darslik nobiologik fakultetlarning bakalavrlari hamda barcha oliy o'quv yurtlarida yangidan tashkil qilingan «Kasbiy taiim » yo'nalishida ta'lim olavotgan bakalavrlarning «Yoshga oid fiziologiya va o'quvchilar gigiyenasi» hamda «Odam hamda hayvonlar fiziologiyasi» mutaxassisligi bo'yicha tayyorlanayotgan magistrning tanlov fanlari dasturlariga kiritilgan qo'shimchalar hisobga olingan holda tayyorlandi.

Kalit so'zlar: Homiladorlik, qo'zg'aluvchanlik, gepatit, terapiya.

KIRISH

Homiladorlik davrida toksik gepatit. Homilador ayolda gepatitning rivojlanishi jigarda og'riq, isitma, qon ketishi bilan ko'rsatiladi, xulq-atvor keskin o'zgaradi, qo'zg'aluvchanlik kuchayadi. Bunda, nafaqat jigar balki, taloqning ham hajmi ortadi, terining qichishi paydo bo'ladi. Agar homilador ayollarda toksik gepatit kuzatilgan bo'lsa, bunday bemor qat'iy diyetaga rioya qilgan hoda ko'proq dam olishi kerak bo'ladi. Har qanday jigar kasalliklari, hatto ular remissiyada yoki yashirin formada bo'lsa ham, shifo berish va ayolni umuman bezovta qilmaslik kerak. Aks holda, yallig'lanishning oldini olish mumkin bo'lmaydi. Homilador ayollar uchun toksik gepatit uning asoratlari uchun ayniqsa xavflidir. Gepatopatiya rivojlanadi, buning natijasida qon ivishi sodir bo'ladi. Bu tug'ruq paytida xavfli, chunki u qon ketish xavfini oshiradi. Bunday asoratlarning rivojlanishi bilan ko'p hollarda koagulopatik

terapiya o'tkaziladi, undan keyin homiladorlik to'xtatiladi, davolanish davom ettiriladi. Xuddi shunday xavfli asorat - bu giperkoagulatsiya bo'lib, unda qon ivishi kuchayadi. Ikkala patologiya ham homiladorlikni to'xtatishni talab qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Bolalarda toksik gepatit. Bolalarda toksik jigar shikastlanishi kam uchraydi. Agar o'sha kam uchraydigan, zararlanish holatlarini tahlil qilsak, bunday bolalarda nevrologik va diorrespirator simptomlar kuzatiladi. Jigarda qon aylanishining buzilishi yanada rivojlanadi. Ko'pincha bolalarda tasodifiy zaharlanish, ya'ni rangpar grebe bilan zaharlanish kuzatiladi. Bola zudlik bilan intensiv terapiya bo'limiga yuboriladi, chunki o'tkir nekroz tez rivojlanadi. Bolalarda, kattalardan farqli o'laroq, lezyonlar allergiya, immunitet tizimining og'ir buzilishlari tufayli yuzaga kelishi mumkin, ularda yanada jiddiyroq yuz beradi. Bolalar, an'anaviy belgilarga qo'shimcha ravishda, anafilaktik shok, kuchli teri toshmasi, immunitet tizimining buzilishi, shu jumladan immunitet tanqisligi paydo bo'lishi mumkin. Terapiya bo'lmasa, to'liq bo'lmagan tiklanish surunkali holga keladi. Yakuniy bosqich astsit bo'lib, ko'pincha o'lim bilan yakunlanadi. O'tkir toksik gepatit. Bunda o'ziga xos xususiyat shundaki, gepatit juda tez sur'atda rivojlanadi, kasallikning cho'qqisi toksin ta'sirining 3-kuniga to'g'ri keladi, gipertrofiya natijasida kuchli og'riqlar kuzatiladi. Natijada harorat keskin ko'tariladi, 38 darajagacha va undan yuqori holatda kuzatilishi mumkin. Toksik dori gepatit. Ko'pincha toksikoz dorilar bilan zaharlanishning natijasidir, buning sababi - giyohvand moddalarni haddan tashqari dozalash yoki uzoq muddatli foydalanishda kuzatiladi. Uzoq muddatli foydalanish bilan surunkali shakl ko'pincha rivojlanadi, dozani oshirib yuborish bilan - o'tkir shakl. Jigar birinchi navbatda dorilarning ta'siriga javob beradi, chunki ularni qayta ishlash jigarda sodir bo'ladi. Shuningdek, jigar qoldiqlarni zararsizlantiradi va ularni tashqariga chiqaradi. Dori-darmonlarni qabul qilishning dozasi va davomiyligi juda xilma-xildir. Hozirgi vaqtda jigarga zarar etkazishi mumkin bo'lgan bir necha ming dori mavjud. Ko'pincha bunday asoratlarning sababi o'z-o'zini davolashdir, chunki bu dorilarning aksariyati retseptsiz. Ba'zi dorilar, dozadan qat'i nazar, jigarda muqarrar yon ta'sirga ega. Ammo ko'pincha bunday dorilarni qabul qilishdan qochib bo'lmaydi. Masalan, kimyoterapiya, antiretrovirus terapiya, saratonga qarshi dorilar. Tananing sezgirliги kuchaygan, tez-tez allergik reaksiyalar bo'lgan odamlarda, qariyalarda har qanday dori-darmonlarni qabul qilishda toksik gepatit rivojlanish xavfi ortadi.

MUHOQAMA VA NATIJALAR

Virusli toksik gepatit. Rivojlanish sababi toksinlar va virusli metabolizm mahsulotlarini qonga chiqaradigan virusdir. Bu moddalar endotoksinlar deb ataladi. Ular jigarga kirib, undagi patologik o'zgarishlarni, shu jumladan jigarning nekrozini va yog'li degeneratsiyasini keltirib chiqaradi. Virusli gepatit virusologik tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ba'zida kasallik yashiringan, shuning uchun profilaktik tekshiruvdan o'tish, testlarni o'tkazish muhimdir. Bu patologiyani o'z vaqtida aniqlash va zarur choralarini ko'rish imkonini beradi. Davolash virusning qaysi shakli o'zgarishlarga sabab bo'lganiga bog'liq. Buni laboratoriya tekshiruvlarisiz amalga oshirish mumkin emas. Virusli Gepatit B, C, D jinsiy yo'l bilan va giyohvandlik orqali yuqadi. Shuningdek, infeksiya jarrohlik aralashuvlar paytida, invaziv muolajalar paytida asepsiya qoidalariga rioya qilmaslik natijasida paydo bo'lishi mumkin. Eng og'ir - gepatit C. Tashqi tomondan, kasallik har doim ham o'zini namoyon qilmasligi mumkin. Biror kishi o'zini juda yaxshi his qilishi mumkin, shundan keyin keskin inqiroz yuzaga keladi. Jigar asta-sekin va asemptomatik tarzda shikastlanadi. Bu oxir-oqibat jigar sirrozi sifatida namoyon bo'ladi, shundan so'ng odam tezda vafot etadi. Bundan tashqari, u boshqa organlarga asoratlarni berishi mumkin. Gepatit B umumiy aholi orasida keng tarqalgan va ko'pincha qon quyish orqali yuqadi. Profilaktikaning asosiy chorasi donor qonini nazorat qilish va muntazam ravishda profilaktik tekshiruvlardan o'tishdir. Agar erta aniqlansa, uni davolash mumkin. Ammo kech aniqlansa, u ko'pincha o'lim bilan tugaydi. Gepatit D ko'pincha gepatit B ustiga qo'shiladi. Ular birgalikda og'ir shaklda o'zini namoyon qiladigan va jiddiy asoratlarni keltirib chiqaradigan xavfli kasallikni hosil qiladi. Aksariyat hollarda u o'lim bilan tugaydi. Kimyoterapiyadan keyin toksik gepatit. Etakchi sabablardan biri bu kimyoterapiya va antiviral terapiyaning ta'siri bo'lib, o'tkir va surunkali shakllarda jigar shikastlanishiga yordam beradi. Buning sababi, saratonga qarshi dorilarning asosiy parchalanishi jigarda sodir bo'ladi. Natijada, barcha jigar funktsiyalari, shu jumladan detoksifikatsiya buziladi. Sitostatiklar o'simta hujayralarining o'sishi va bo'linishini to'xtatadi, biroq ayni paytda ular jigar hujayralariga ham xuddi shunday ta'sir ko'rsatadi. Hujayralar yangilanish qobiliyatini yo'qotadi. Bu preparatning jigarda to'planishi va jigarga toksik ta'sir ko'rsatishiga olib keladi.

XULOSA

Rivojlanish sababi toksinlar va virusli metabolizm mahsulotlarini qonga chiqaradigan virusdir. Bu moddalar endotoksinlar deb ataladi. Ular jigarga kirib, undagi patologik o'zgarishlarni, shu jumladan jigarning nekrozini va yog'li

degeneratsiyasini keltirib chiqaradi. Virusli gepatit virusologik tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ba'zida kasallik yashiringan, shuning uchun profilaktik tekshiruvdan o'tish, testlarni o'tkazish muhimdir. Bu patologiyani o'z vaqtida aniqlash va zarur choralarni ko'rish imkonini beradi. Davolash virusning qaysi shakli o'zgarishlarga sabab bo'lganiga bog'liq. Buni laboratoriya tekshiruvlarisiz amalga oshirish mumkin emas. Virusli Gepatit B, C, D jinsiy yo'l bilan va giyohvandlik orqali yuqadi. Shuningdek, infektsiya jarrohlik aralashuvlar paytida, invaziv muolajalar paytida asepsiya qoidalariga rioya qilmaslik natijasida paydo bo'lishi mumkin. Eng og'ir - gepatit C. Tashqi tomondan, kasallik har doim ham o'zini namoyon qilmasligi mumkin. Biror kishi o'zini juda yaxshi his qilishi mumkin, shundan keyin keskin inqiroz yuzaga keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Nurova, Z. A., Toshpo'Latov, T. L. A., Doniyorova, G. E., Bahodirjonov, T. L., & Qilichev, J. F. (2022). ORGANIZMNING ANTIGENLIK, BIOLOGIK, ALLERGIK OMILLARI VA ULARNING TA'SIR DARAJALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(4), 654-657.